

En Kritisk Analys av Peter Ungers Försvar av Skepticismen

Ett kandidatexamensarbete i teoretisk filosofi skrivet av Sam Kuritzén.
HT13 vid Lunds Universitet.

Handledare: Martin Jönsson

Innehållsförteckning

	Sida:
1. Inledning	3
2. Varför vetande är omöjligt	3
3. Säkerhet som en absolut term	5
4. Användningen av sinnestillståndet <i>att vara säker</i> gör Ungers argument ogiltigt	6
5. Dogmatism följer inte ur kunskap	9
6. Följer verkligen dogmatism ur säkerhet?	11
7. Säkerhet är inte en absolut term	14
8. Tre argument för skepticismen noggrant utreda	15
9. Vaga termer istället för absoluta termer	19
10. Kontext avgör termers mening	21
11. Sammanfattning och analys av Ungers argument	22
12. Referenser	25

1. Inledning

Den här kandidatuppsatsen är en analys av debatten som uppstått efter Peter Ungers två artiklar "An Argument for Skepticism" (1974), "A Defense of Skepticism" (1971) och hans bok "Ignorance: A Case for Skepticism" (1975). Unger försvarar skepticismin inom kunskapsteorin, vilket inte alls är en speciellt populär teori i dag, där konsekvensen blir att man aldrig kan veta någonting. Han använder sig inte av de klassiska argumenten för skepticismin, som t.ex. Descartes onda demon, utan visar hur, när någon påstår sig veta något, är denna personen även rättfärdigad att vara säker, vilket leder till dogmatism.

Majoriteten av den kritik Unger har fått riktas just mot hans tolkning av säkerhet och hur han använder termen som en absolut term. Men det mesta av kritiken kan kommas runt om man håller isär *att vara säker* och *att vara rättfärdigad att vara säker*, vilket Douven och Olders (2008) visar på i sin kritik. Även mer grundläggande frågor som t.ex. vad som bestämmer en terms mening, lämnas obesvarade och ställer till med mycket förvirring i debatten.

I uppsatsen kommer jag att börja med två beskrivningar av Ungers positioner för att senare fortsätta med att presentera kritik riktad mot Unger, samt analys av kritiken. Sist kommer en sammanfattning av uppsatsen och även min egen analys av Ungers position.

2. Varför vetande är omöjligt

Peter Unger börjar sin artikel, "An Argument for Skepticism" (1974), med att presentera det argument vilken hela hans teori grundar sig i och vilken han senare utvecklar i de senare sektionerna i artikeln:

P1. Om någon vet att något är på ett visst sätt är personen helt rättfärdigad att vara säker att så är fallet.¹

P2. Det är aldrig rättfärdigat för någon att vara säker på något.

S1. Ingen någonsin vet eller kommer att veta någonting. (Unger 1974, s. 132)

Unger väljer att modifiera (P1) och (P2) för att anpassa sig efter tillfällena då, om man är säker och har kunskap, endast skulle leda till väldigt dåliga konsekvenser. (Unger 1974, s. 135)

---

¹ Ordet rättfärdigad har jag översatt från Ungers "all right" vilket kan leda till viss förvirring. Ungers "all right" har sina användningsområden, inte bara inom den kunskapsteoretiska diskussionen, utan även den generella användningen av ordet, vilket vi kommer se senare öppnar upp för kritik.

P1b. Om någon vet att något är på ett visst sätt är personen helt rättfärdigad att vara absolut säker att så är fallet förutsatt att ingen väsentlig faktor inte gör det rättfärdigat. (Unger 1974, s. 135)

P2b. Det är inte fallet att det är rättfärdigat för en person att vara absolut säker att någonting är på ett visst sätt, förutsatt att ingen väsentlig faktor gör det rättfärdigat. (Unger 1974, s. 137)

Vad Unger menar här med faktorer som gör att det inte alltid är önskvärt att vara säker, även om man har kunskap, är när det följer förödande konsekvenser av att man har kunskap och är säker i frågan.² Han tar upp exempel där om någon är säker på svaret på en fråga kommer en gud bestraffa en stor mängd människor. Det är inte längre "all right" för en person att vara säker på grund av de konsekvenser som följer av ens säkerhet och därför lägger Unger till en modifikation av premisserna. Men jag väljer att bortse från de här modifieringarna i mina vidare referat av Unger, för de är irrelevanta för hans argument.³

För att Ungers argument skall vara sunt måste (P1) och (P2) förses med stöd. Den första premissen, att man är rättfärdigad att vara säker på något om man har kunskap om detta något, rättfärdigar Unger genom att använda sig av ett dagligt förekommande exempel. Om någon påstår sig vara säker på något och vi frågar personen om den verkligheten är säker, ifrågasätter vi om personen verkligen är rättfärdigad att vara säker vilket implicerar att vi ifrågasätter om personen verkligen vet det den påstår sig veta. (Unger 1974, s. 133)

Han rättfärdigar även den första premissen genom ett argument som vilar på att satser, som t.ex. "Han visste verkligen att det regnade ute, men var inte absolut säker på det.", låter väldigt konstiga och förklarar det genom att satserna är inkonsistenta. Den här typen av satser kommer ut som inkonsistenta på grund av att kunskap förutsätter säkerhet. Om man är säker har man kunskap i frågan, man kan inte påstå sig veta något utan att samtidigt vara säker. (Unger 1974, s. 133-134)

Den andra premissen, att man aldrig är rättfärdigad att vara säker på något, rättfärdigar Unger genom att visa varför absolut säkerhet alltid leder till en typ av dogmatism, vilken i sin tur inte alls är att föredra. Hela hans tes går ut på att på grund av säkerhet har man stängt alla andra dörrar för ny information, man är inte öppen för förslag eller nya idéer rörande frågan man är säker på. Det här är en form av dogmatism som är minst lika farlig som all annan dogmatism. (Unger 1974, s. 137-142) Om jag är säker på att det står

---

² Unger går här ifrån sitt originalargument där han använder sig av *rättfärdigande av säkerhet* och använder istället av sinnessillståndet *att vara säker*. Det här, vilket vi kommer se senare i uppsatsen, ställer till med problem för Unger. Det är två skilda tillstånd, *att vara säker* och *rättfärdigad att vara säker*, där det första är ett sinnessillstånd som kan uppnås utan att man är rättfärdigad att vara säker. Man kan även vara rättfärdigad att vara säker samtidigt som man inte har sinnessillståndet att vara säker. T.ex. en väldigt befängd person kan känna sig väldigt säker på sin sak, medan han är väldigt långt ifrån att vara rättfärdigad att vara säker på grund av att personen har fel.

³ Diskussionen rörande irrelevansen i Ungers modifieringar tas upp av Max Black (1974) vilket vi kan se på sidan 10.

ett glas vatten framför mig kommer jag att klassa all information som pekar på att jag har fel som irrelevant, och stå kvar vid min tes även om allt pekar på att jag har fel. Om jag är öppen för förslag kan jag inte längre säga att jag är säker på min sak, vilket Ungers skepticism talar för, att man aldrig kan vara säker på något för att då stänger man möjligheten för andra förslag att träda fram.

Unger använder sig av de klassiska exemplen av skeptiskt tvivel som exempel på situationer där det alltid finns rum för tvivel och säkerhet är helt uteslutet. Han nämner Descartes onda demon (Unger 1974, s. 148) vilken visar på att vi aldrig någonsin kan veta om det våra upplevelser av världen är orsakade av världen själv eller om de är artificiellt ditsatta i våra huvuden av en ond demon. Dessa exempel kommer alltid att vara aktuella och därför även vara relevanta för det skeptiska tvivlet, men Unger nämner endast dessa som exempel på tillfällen då säkerhet leder till dogmatism.

Den kanske deppiga analys som Unger har gjort visar på varför man så fort man påstår sig veta någonting, samtidigt tar ett dogmatiskt ställningstagande. På grund av att vi aldrig kan utesluta vissa möjligheter, t.ex. Descartes onda demon, är kunskap omöjlig. Så fort vi är rättfärdigade att vara säkra, utesluter vi alla andra förslag och låser in oss i våra idéer istället för att vara öppna för förslag. För att vi skall kunna veta någonting måste vi kunna vara säkra på att inget annat är fallet, annars vet vi inte, vilket vi aldrig kommer kunna göra. Kunskap blir en omöjlighet och det skeptiska tvivlet, där man håller alla dörrar öppna, blir det enda sunda synsättet på vår tillvaro.

3. Säkerhet som en absolut term

För att förstå Peter Unger (1974) bättre har jag även tittat på hans mer välkända artikel "A Defense of Skepticism", publicerad 1972.⁴ Artikeln handlar om relativa och absoluta termer och hur begreppet säkerhet utifrån den distinktionen skall tolkas, vilket gör att artikeln skiljer sig från "An argument for skepticism" (1974) där Unger inte gick in på det speciellt djupt. I övrigt är det inte något nytt som tas upp, utan artikeln verkar mer vara en förlaga till "An argument for skepticism" med mindre utvecklade argument.

Distinktionen mellan absoluta termer och relativa termer ligger i att de absoluta termerna definieras genom frånvaron av relativa termer. En sats innehållande en absolut term, t.ex. "Ytan är platt" där platt är den absoluta termen, skulle aldrig kunna komma ut som sann så länge det finns det minsta spår av relativa termer, t.ex. i ett mikroskop kan man se att ytan är ojämn och därför kan inte ytan vara platt. Man kan alltid sätta vissa adjektiv framför de relativa termerna vilka ger en mer klar bild av det man beskriver, men om man sätter adjektiv framför en absolut term kommer det inte att ge någon som helst extra förklaringskraft. Om jag säger att något är väldigt ojämnt, ger det en djupare förståelse av hur ytan jag försöker beskriva ser ut, medan om jag säger att något är väldigt platt, säger jag inte mer än att ytan är platt eller till och med endast nära platt. En platt yta kan inte vara mer eller mindre platt, om den är platt är den bara

---

⁴ Jag har inte använt mig av originalpublikationen, utan använt mig av antologin *Knowledge – reading in contemporary epistemology* (2009) där "A Defence of Skepticism" finns med.

platt och det kan inte förklaras bättre än att ytan är platt. De absoluta termerna är absoluta i den bemärkelsen att de inte kan finnas olika grader av dem, det finns bara ett läge för dem, medan de relativa termerna kan variera i princip oändligt stor utsträckning. (Unger 2009, s. 327-330)

Unger sätter säkerhet som en absolut term för att man skulle aldrig kunna klassa sig som säker om man tvivlar det minsta. Säkerhet kan endast existera då det inte finns något tvivel. (Unger 2009, s. 330-332) Genom det här antagandet kan vi se hur hela diskussionen rörande absoluta termer är relevant för hans grundargument. Det är på grund av att säkerhet är en absolut term som det aldrig kan finnas plats för tvivel och därför skulle säkerhet leda till dogmatism.

Ett vidare argument för hans andra premiss i sitt grundargument från *An argument for skepticism* (1974) presenterar han här. Unger ställer sig frågan om satser innehållande absoluta termer någonsin kommer kunna komma ut som sanna och använder sig av den absoluta termen platthet som ett exempel. Att hitta ett objekt som är helt platt är enligt Unger inte möjligt, för att om man skulle hitta ett objekt som är absolut platt implicerar det också att man aldrig någonsin kommer kunna hitta ett objekt som är plattare än det första objektet, vilket är ett alldeles för djärvt antagande. Slutsatsen han drar från den här diskussionen är att, varför man aldrig kan klassa någonting som platt är på grund av att platt är en absolut term och att inga satser innehållande absoluta termer någonsin kan komma ut som sanna. Vi kan aldrig vara rättfärdigade att klassa någonting som platt, för om vi gör det utesluter vi att det någonsin kommer finnas eller har funnits något som är plattare än den ytan vi beskriver för tillfället. Samma sak gäller säkerhet, om man påstår sig vara säker på att det finns bilar på vägarna, kan man inte vara mer säker på något annat. Om man samtidigt påstår sig vara säker på sin existens, är man lika säker på att man existerar som att det finns bilar ute på vägarna, vilket de flesta antagligen inte skulle ställa sig bakom. (Unger 2009, s. 332-334)

4. Användningen av sinnestillståndet att vara säker gör Ungers argument ogiltigt

Igor Douven och Diederik Olders riktar i "Unger's Argument for Skepticism Revisited" (2008) kritik mot Ungers argument för hans två premisser:

P1. Om någon vet att något är på ett visst sätt är personen helt rättfärdigade att vara säker att så är fallet.

P2. Det är aldrig rättfärdigat för någon att vara säker på något.

Ungers argument för den första premissen: Om man frågar någon som påstår sig vara säker på sin sak, om personen verkligen är säker, ifrågasätter man om personen är rättfärdigad att vara säker överhuvudtaget. Frågan implicerar ett ifrågasättande av personens kunskap, om personen verkligen har kunskap om det den påstår sig ha. Han använder sig även av ett argument för den första premissen som vilar på att satser där

man påstår sig ha kunskap samtidigt som man inte är säker, kommer ut som inkonsistenta och konstiga är på grund av att man inte kan veta något utan att vara säker. Unger menar även att om man vet något är man även säker.

De två författarna riktar delar av sin kritik mot Ungers andra argument för den första premissen. Bara för att en sats som "Jag vet verkligen att det regnar, men jag är inte absolut säker på det" låter väldigt underlig, behöver det inte betyda att kunskap och osäkerhet motsätter varandra. Att det låter underligt kan bero på andra fenomen som t.ex. att det är en fråga om vad vi är vana vid att höra. Det som låter underligt kan endast vara något vi är ovana vid att höra. Bara för att man vet något behöver man samtidigt inte vara helt säker. (Douven & Olders 2008, s. 241-242)

De poängterar hur Unger även helt har förbiset hur vi människor använder oss av språket. Det är inte ovanligt att vi säger att vi vet något samtidigt som vi är medvetna om att något kan hända vilket skulle leda till att vi hade fel. Det är nog inte många som skulle påstå sig vara absolut säkra på satser som "jag kommer träffa min vän imorgon för att vi har bestämt det", men de skulle fortfarande påstå sig veta att de t.ex. kommer att träffa sin vän imorgon. Den nog vanligaste användningen av ordet "vet" är, om man säger "Jag vet att jag kommer träffa min vän imorgon", vet man att detta kommer att hända om inget skulle hindra oss att träffas. Man implicerar att man är medveten om att man kan ha fel med ordet "vet". (Ibid)

Kritik riktas även mot Ungers djärva övergång från att använda endast *rättfärdigad att vara säker* till *att vara säker*. Argumentet går från:

P1. Om någon vet att något är på ett visst sätt är personen helt rättfärdigad att vara säker att så är fallet.

Till:

P1'. Om någon vet att något är på ett visst sätt är personen säker på att så är fallet.

De är inte nöjda med hur Unger endast har tagit det för givet att kunskap inte bara leder till att man är rättfärdigad till säkerhet, utan man är även säker, och inte rättfärdigat handlingen. Det följer inte att rättfärdigande av (P1') även är rättfärdigande av (P1) för att det är två olika saker man argumenterar för, där (P1) använder sig av *rättfärdigad att vara säker* och (P1') använder sig av sinnestillståndet *att vara säker*.⁵ (Douven & Olders 2008, s. 242-243). När Unger går ifrån sitt originalargument följer inte längre (S1) ur (P2) och (P1'), för att i (P2) står det att man aldrig kan vara rättfärdigad att vara säker, medan i (P1') står det att om man vet något är man även säker. Douven och Olders visar att med en tredje premiss följer slutsatsen (S1):

P1". Om någon är säker på något är det fullt rättfärdigat för personen att vara säker på att så är fallet.

---

⁵ Skillnaden mellan *rättfärdigad att vara säker* och sinnestillståndet *att vara säker* beskriver jag i fotnoten på sida 4.

Nu följer (S1) ur (P1'), (P1'') och (P2), författarna menar dock på att (P1''), givet (P2), blir väldigt problematisk. Det skulle följa ur (P1'') och (P2) att ingen är säker på något, vilket i sin tur är ett empiriskt påstående som väldigt lätt kan motbevisas i en empirisk undersökning. Unger skulle dock inte motsätta sig påståendet att ingen kan vara säker på något, för att säkerhet är en absolut term, vilken därför även är omöjlig att uppnå. Det är alltså personerna i den empiriska undersökningen som använder säkerhetsbegreppet inkorrekt. Douven och Olders tycker dock att det inte är ett bra rättfärdigande av premissen då han rättfärdigar (P1) genom hänvisningar till hur vi använder vårt språk samtidigt som han påstår att människor aldrig kan vara säkra, även om de påstår sig vara säkra, för att de inte använder ordet korrekt. (Douven och Olders, s. 243-244) I det ena fallet hänvisar Unger till hur vi använder språket för att rättfärdiga sin premiss (P1), medan i det andra fallet menar han på att vi använder språket inkorrekt, vilket leder till förvirring gällande Ungers syn på hur man bestämmer ords mening.

Ungers argument för den andra premissen: När man påstår sig vara säker har man tagit ett dogmatiskt ställningstagande, vilket aldrig är att föredra. Genom detta dogmatiska ställningstagande har man låst in sig med sin idé och är inte öppen för nya idéer och synpunkter.

För att göra Ungers argument för den andra premissen klarare har Douven och Olders ställt upp argumentet som en slutledning:

P21. Om någon är säker på något tar personen ett dogmatiskt ställningstagande.

P22. Det är aldrig rättfärdigat för någon att ta ett dogmatiskt ställningstagande.

S2/P2. Det är aldrig rättfärdigat för någon att vara säker på något. (Douven & Olders 2008, s. 245)

Douven och Olders börjar med att fråga sig om det verkligen aldrig är rättfärdigat att ta ett dogmatiskt ställningstagande. De anser att vara öppen för förslag, att inte vara dogmatiskt, inte kan vara ett självständigt kunskapsteoretiskt mål, utan det kan fungera som ett verktyg för att nå till ens mål. Följdfrågan av detta blir då om Ungers skepticism alltid hjälper en till att nå ens kunskapsteoretiska mål. Om ens kunskapsteoretiska mål är att uppnå så många sanna trosföreställningar och så få falska trosföreställningar som möjligt, vilket artikelförfattarna utgår från, kan man inte utesluta dogmatismen helt och hållet. Det kan finnas tillfällen då ens sanna trosföreställningar kan överges på grund av att man är alldeles för öppen för förslag. Ungers teori utesluter dogmatism helt och hållet, men Douven och Olders menar att det kan man inte göra för att man i sin tur blir dogmatisk i frågan om dogmatism kan hjälpa en att nå ens kunskapsteoretiska mål, man måste även hålla dörren som talar för dogmatism öppen. (Douven & Olders 2008, s. 245-246)

De ställer sig även väldigt kritiska till (P21), att säkerhet leder till dogmatism. Bara för att man vid tillfälle *a* är säker på sin sak, skulle man vid tillfälle *b* kunna ha övergett sin säkerhet för att t.ex. nya, övertygande bevis mot ens trosföreställning kan ha kommit

fram. De tycker därför att det är en obefogad definition av säkerhet som Unger använder sig av, att man utesluter att någon kan vara säker samtidigt som den är öppen för nya idéer och förslag, vilket författarna ser som en fullständigt rimlig situation. (Douven & Olders 2008, s. 248)

Den mening hos säkerhet Unger använder sig av är grundad i att man vet och om man vet, vet man även att man inte kan ha fel. Det följer därför att om man är säker, vet man att ingen ny information kan eller kommer falsifiera ens trosföreställning. Det är på den här punkten Douven och Olders grundar sitt argument mot Unger, de delar inte samma mening hos begreppen säkerhet och vetande.

Analys

Douvens och Olders kritik av Unger har en väldig slagkraft. Deras första kritik mot Ungers argument - att han grundar sin första premiss på att satsen låter underligt - för hans första premiss tycker jag visar på en bra poäng. Dock gjorde Shane Andre (1982) en mycket mer utförlig analys av samma argument i sin artikel och jag väljer därför att vänta till dess med analysen av argumentet. Det författarna sedan gjorde väldigt skickligt var att visa på hur konstig Ungers argumentation blir när han går från *rättfärdigande att vara säker till att vara säker*. Argumentet de har mot Unger ser inte jag Unger vara kapabel till att komma undan utan att helt utesluta sinnestillståndet *att vara säker* från sina argument.

Kritiken i slutet som riktas mot Ungers säkerhetsbegrepp visar Douven och Olders att man visst kan vara säker, samtidigt som man är öppen för nya idéer och förslag. Även det här argumentet belyser misstaget Unger gjorde när han inte höll sig till endast rättfärdigandet att vara säker, utan även gick över till sinnestillståndet att vara säker. Man kan ha sinnestillståndet att vara säker vid tidpunkt a , samtidigt som man inte är rättfärdigad till att vara säker vid tidpunkt a , och senare överge det sinnestillståndet då man insåg att man inte längre var rättfärdigad till att vara säker.

När författarna visar att Unger är dogmatisk i frågan om dogmatism kan ge en fler sanna och färre falska trosföreställningar är också fullt relevant. Unger stänger ute dogmatismen helt och hållet och blir själv dogmatiskt i den frågan genom att påstå att dogmatism aldrig kan vara nyttigt. För att komma runt den här kritiken måste Unger även hålla dörrarna öppna för dogmatismen. Samtidigt som dogmatismen troligtvis aldrig kommer att vara till nytta, är det fortfarande en möjlighet man måste vara öppen för. Alla dörrar skall hållas öppna, även dörren för dogmatism. Det här argumentet visar på att Ungers andra premiss (P2) är en falsk premiss.

5. Dogmatism följer inte ur kunskap

Max Black börjar sin artikel, "An Immoderate Skepticism" (1974), med att visa hur irrelevant Ungers modifikation av sina två premisser är för att senare gå vidare med ren kritik mot Ungers teori.

Unger modifierade sina premisser från:

P1. Om någon vet att något är på ett visst sätt är personen helt rättfärdigade att vara säker att så är fallet.

P2. Det är aldrig rättfärdigat för någon att vara säker på något.

Till:

P1b. Om någon vet att något är på ett visst sätt är personen helt rättfärdigad att vara säker att så är fallet förutsatt att ingen väsentlig faktor inte gör det okej.

P2b. Det är inte fallet att det är okej för en person att vara säker att någonting är på ett visst sätt, förutsatt att ingen väsentlig faktor gör det okej.

Det Unger gör är att anpassa sig efter tillfällena då det inte skulle vara önskvärt att vara säker på något, om t.ex. det skulle följa extrema konsekvenser ur att man är säker. Black menar att det här är en helt irrelevant modifikation av premisserna. Om absolut säkerhet följer ur att man har kunskap, spelar det ingen roll om det är bra eller dåligt att vara säker, för faktumet kvarstår att man vet och därmed är säker. (Black 1974, s. 157-158)

Black finner inte Ungers användning av ordet *dogmatism* speciellt tillfredsställande. Samtidigt som Unger påstår att skepticism och dogmatism står i motsatsförhållande till varandra, använder inte han dogmatism i den motsatta betydelsen till skepticism. Skepticismens betydelse är att man aldrig kan veta någonting och om dogmatismen skulle vara motsatsen till skepticismen skulle dogmatismen betyda att någon vet någonting. Den här användningen av dogmatism använder inte Unger, utan han använder dogmatism med betydelsen att man förkastar nya idéer rörande frågan man är säker i. Att man inte är öppen för nya förslag och idéer är inte motsatsen till att man aldrig kan veta någonting. (Black 1974, s. 158)

En av de slutsatser som Unger kommer fram till, att kunskap skulle leda till dogmatism och det i sin tur leder till att man stänger in sig, ogillar Black. Han menar att man visst kan ha kunskap om något samtidigt som man är öppen för nya idéer och förslag. Han målar upp ett exempel där han är åtalad för att plagierat ett verk, samtidigt som han vet att han inte är skyldig till detta. Bara för att han vet att han är oskyldig kan han fortfarande se att det är relevant att ta in och även behöva svara på åklagarens bevis mot honom. (Black 1974, s. 158-159)

Analys

Black har i den här artikeln visat på varför Ungers modifikation av sina två premisser är helt redundanta, vilket är en väldigt sund analys, medan han å andra sidan inte alls kommit med speciellt starka argument mot Ungers själva teori.

Jag kan inte mer än att anta att det var Ungers användning av "all right" som öppnade upp för kritiken mot premisserna och sedan Ungers modifikationer av dem. Om man tolkar "all right" i den vardagliga bemärkelsen har Ungers premisser verkligen missat något, vilket rättfärdigar hans modifikationer, medan om man tolkar "all right" som rättfärdigande, blir modifikationerna helt irrelevanta. Det är väldigt underligt hur Unger, även om han använde den vardagliga maningen hos "all right", tycker det är relevant för den kunskapsteoretiska fråga han diskuterar, att ta hänsyn till det. Att han inte bytte ut "all right" mot något som inte är lika mångtydigt som t.ex. "Justified", istället för att modifiera sina premisser, vilket vi kommer att se i nästa referat öppnar upp för vidare kritik, är bortom min förståelse.

Blacks vidare argument mot Ungers själva teori är väldigt svaga. Hans första argument mot Ungers användning av skepticism och dogmatism tycks vara ett halmdockeargument. Black använder endast en av flera betydelser som skepticism har. Skepticism är motsatsen till dogmatismen i den aspekten att man håller alla dörrar öppna för nya idéer och Black använder en av de alla betydelser av skepticism så att det passar hans argument mot Unger, vilket inte är bra.

I Blacks andra argument mot Ungers tes, att dogmatism innebär att man stänger alla dörrar för nya idéer och förslag, missar Black poängen. Så länge man påstår sig veta något, påstår man sig även veta att det inte är på något annat sätt än det man vet, man vet att man inte har fel. Att veta något samtidigt som att man är öppen för att det kanske inte alls är som man tror sig veta att det är, är en motsägelse. I det här fallet vet alltså Black att han är oskyldig och han argumenterar för att få fortsätta gå fri, han argumenterar fortfarande för det han påstår sig veta och är inte öppen ens för att han kanske har fel. Om det skulle vara fallet att han var öppen för idén att han möjligtvis var skyldig till brottet, skulle han inte veta längre om han var oskyldig eller inte. Man kan såklart höra och tyda vad folk kan säga emot ens trosföreställning vilken man ser som sann, och även försvara den om det t.ex. är ens frihet som står på spel, men så länge man har stängt in sig i att ens trosföreställning är sann och att det alla andra säger är falskt, är det ett dogmatiskt ställningstagande.

6. Följer verkligen dogmatism ur säkerhet?

Georges Dicker, "Certainty without Dogmatism" (1974), argumenterar dels för hur det är möjligt för individer att samtidigt vara säkra och öppna för nya förslag och idéer, samt hur Ungers säkerhets-begrepp inte är konsistent, utan en ekvokation uppstår hos Ungers säkerhetsbegrepp i de två premisserna.

Den slutsats som Unger härleder ur sitt argument, att man aldrig kan veta någonting, visar Dicker inte är en giltig härledning ur de två modifierade premisserna, P1b och P2b. Det som gör Ungers argument ogiltig är att P2b tillåter säkerhet till en viss grad, man säger inte att säkerhet aldrig är uppnåbar vilket slutsatsen vilar på. Det skulle alltså, enligt P2b, vara möjligt för någon att vara säker om det skulle finnas någon väsentlig

faktor gör det acceptabelt, vilket talar helt emot slutsatsen att någon aldrig kan veta någonting. (Dicker 1974, s. 161-163)

Ekvivokationen, att ett och samma ord har olika betydelser i samma argument, vilken Dicker pekar på, ligger i hur Unger rättfärdigar sina två premisser. I Ungers rättfärdigande av den första premissen hänvisar han till "... we all accept the idea that, at least generally, if one does know something then it is all right for one to be certain of it..." (Unger 1974, s. 133) Här hänvisar Unger till vad gemene man skulle klassa som kunskap och säkerhet, för att om man frågar någon som påstår sig vara säker, om personen verkligen är säker, ifrågasätter man inte bara personens "säkerhet" utan även personens kunskap i frågan. När Unger sedan kommer in på rättfärdigande av sin andra premiss, där han även förklarar vad säkerhet innebär och dess konsekvenser, går han väldigt långt ifrån gemene mans uppfattning av ordens innebörd. Säkerhet är ett sinnestillstånd där man har stängt alla andra dörrar för ny information, att man aldrig någonsin kommer att vara öppen för förslag och nya idéer igen. Den här tolkningen av säkerhet tycker inte Dicker alls ligger nära vad gemene man skulle anse att säkerhet innebär och därför skulle det uppstå en ekvivokation mellan hur säkerhetsbegreppet används i den första premissen och hur det används i den andra premissen. I första premissen hänvisar man till vad gemene mans tolkning av situationen, medan i den andra går man långt ifrån vad gemene man skulle anse vara rätt. (Dicker 1974, s. 163-164)

Ungers koppling mellan att veta och att vara rättfärdigad att vara säker ställer sig Dicker kritisk till. Han använder sig av ett exempel där det finns läkare som påstår sig veta att orsaken av tuberkulos är tuberkulos-bakterien. Bara för att läkarna vet att tuberkulos orsakas av just den här bakterien, betyder det inte att de är rättfärdigade till säkerhet, att stänga alla andra dörrar för nya förslag och idéer rörande frågan. Även fast de vet att så är fallet, kan de fortfarande ta in nya information. (Dicker 1974, s. 165) Dicker ställer sig alltså kritisk till Ungers antagande, att om man vet något är man även säker.

Dicker pekar senare på något vilket han tycker är inkonsistent inom Ungers teori. Enligt Ungers säkerhetsbegrepp innebär det att när man är rättfärdigad att vara säker, har man blivit rättfärdigad, genom att leta och värdera information, samtidigt som man blir rättfärdigad till att utesluta all annan information. Han skriver "I find it difficult to understand how a right which (whether or not we ever have it) would characteristically be acquired by attending to evidence could itself be a right to disregard evidence." (Dicker 1974, s. 166)

Det finns en distinktion som Dicker tycker att Unger har förbisett gällande när man är säker. Man kan ha attityden att man helt ignorerar vad andra har att säga om det man är så säker på. Man kan även vara öppen för förslag, men all kritik mot ens tes, går att förklara inom ens tes och därför håller man sig kvar vid sin säkerhet. Den första varianten anser Dicker är en väldigt dogmatisk attityd, medan den andra är en väldigt sund attityd. Man kan alltså, enligt Dicker, vara absolut säker på sin sak, samtidigt som man undviker dogmatismen. Ungers andra premiss, att man aldrig är rättfärdigad att vara säker på grund av att säkerhet leder till dogmatism, anser Dicker att han kommer undan genom den här distinktionen. (Dicker 1974, s. 165-169)

Analys

Dicker har försökt att visa att man kan vara säker samtidigt som man inte tar ett dogmatiskt ställningstagande. Jag anser att han inte har lyckats på grund av att han använder den vardagliga meningen hos *att veta*.

All den kritik Dicker kommer med, förutom kritiken som försöker visa på en ekvivokation och hur slutsatsen inte följer ur de modifierade premisserna, bottnar i att Dicker och Unger inte delar samma mening hos begreppen *att veta* och *säkerhet*. När man använder sig av den vardagliga meningen hos *att veta*, implicerar man oftast inte att man vet att man inte har fel. Man kan påstå sig veta att det står ett glas med vatten framför sig, utan att det låter konstigt för omgivningen. Den filosofiska betydelsen av *att veta* implicerar dock att man vet att man inte har fel. Hur skulle jag annars kunna veta något, om jag även vet att det finns en möjlighet att så inte är fallet? Det är i dessa fall trosföreställningar blir användbara. Trosföreställningar beskriver endast vad som är mest sannolikt och inte vad som är sant och falskt. Jag kan inte veta att det står ett glas vatten framför mig, för det är logiskt möjligt att jag lever i en motsvarande matrix-värld, men jag kan ha en stark trosföreställning om att det står ett glas vatten framför mig. I en filosofisk kontext ser jag inte Dickers användningar av *att veta* och *säkerhet* som speciellt användbara för de blir synonyma med vad som menas med att ha en stark trosföreställning. Den "kunskap" läkarna har i Dickers exempel är inte kunskap, utan det är endast en stark trosföreställning.

Att Dicker tycker det är svårt att förstå hur man först genom att samla in och värdera information senare kommer till läget då man utesluter all annan information, är förståeligt. Efter att ha diskuterat den här frågan med min handledare, kom vi fram till att Dickers argument lika gärna kan användas för Ungers teori. Argumentet kan användas som rättfärdigande av den andra premissen i Ungers argument. På grund av att det är en sådan orimlig position, att man använder en viss kunskaps mängd för att komma till stadiet där man stänger ute all annan kunskap, visar det på hur man aldrig kan vara rättfärdigad att vara säker.

Argumentet som talar för en ekvivokation är inte heller giltigt. Det är inte en rättvis jämförelse av Ungers två skilda förklaringar av hans premisser. I den första premissen hänvisar Unger till gemene mans tolkning, för att belysa kopplingen mellan kunskap och säkerhet, medan den andra punkten, vilken Dicker använder för att falsifiera Ungers argument, endast är en förklaring av vad säkerhet är. Det som Dicker anser är två motsatta förklaringar av samma sak, är endast två förklaringar av två olika saker. I det ena fallet beskriver Unger kopplingen mellan kunskap och säkerhet, medan i det andra ger Unger en förklaring av hans säkerhetsbegrepp.

Det enda jag kan ge Dicker med den här artikeln är hur han har visat att Ungers slutsats inte följer ur hans två modifierade premisser. Modifikationerna Unger gjorde öppnade upp den andra premissen i hans argument att tillåta att det är möjligt att vara säker och därför följer inte slutsatsen, att man inget kan veta, längre. Det tråkiga är dock att det här är kanske den mest irrelevanta delen av hela diskussionen rörande Ungers teori.

7. Säkerhet är inte en absolut term

James Cargile, "In Reply to a Defense of Skepticism" (1972), ställer sig väldigt skeptisk till Ungers användning av ordet säkerhet som en absolut term. Han anser att säkerhet inte alls behöver vara en absolut term för att det är fullt möjligt att använda säkerhet i en sats och få ut satsen som sann, till skillnad från satser innehållande andra absoluta termer, som t.ex. platt, vilka aldrig kan komma ut som sanna. (Cargile 1972, s. 230)

Han målar upp ett exempel där en man ligger i sin säng och tycker sig höra att en av hans kor har sprungit ut ur hagen och in i deras trädgård. Han ropar på sin fru och ber henne kolla, men när hon kommer tillbaka visade sig det att det inte alls fanns någon ko i deras trädgård. Nästa dag händer samma sak, han tycker sig igen höra att en av sina kor springer runt i deras trädgård, fast den här gången ställer han sig upp och kollar ut genom fönster och verkligen ser att kon är i deras trädgård. Han ropar på sin fru att gå ut och ta in kon i hagen, men frun frågar om han är säker att kon verkligen är i trädgården och han svarar att han är säker. Mannen är i det här fallet fullt rättfärdigad att säga att han är säker som svar på frågan om han är säker eller inte, samtidigt som att det fortfarande är logiskt möjligt att det han ser inte stämmer. (Cargile 1972, s. 231)

Med det här exemplet visar Cargile på hur säkerhet fortfarande kan användas i ett praktiskt syfte. Cargile går även så långt och säger, att även om det är en logisk möjlighet att det jag påstår mig vara säker på inte är fallet, är jag fortfarande fullt rättfärdigad att säga att *jag* är säker att så är fallet och att *det* är säkert att så är fallet. (Cargile 1972, s. 231)

Cargiles presenterar här sitt grundläggande argument för varför säkerhet inte kan klassas som en absolut term. Han anser att säkerhet saknar en väsentlig egenskap, vilken alla andra absoluta termer har, och vilken även är nödvändig för att en term skall kunna klassas som absolut. Egenskapen Cargile pratar om är egenskapen att ha praktisk användning i något idealiserat system, som t.ex. vakuum har inom fysiken. Vakuum har en väldigt viktig roll inom vissa delar hos fysiken, vilket gör termen väsentlig. Det här menar Cargile att säkerhet inte alls har. Det finns inget system, vilket är användbart, där säkerhet har något användningsområde. Att säkerhet används just i det idealiserade system som Unger har presenterat rörande vad vi kan och inte kan veta, tycker inte Cargile är ett tillräckligt användbart system för att säkerhet skall kunna klassas som en absolut term. Cargile skriver "...the skeptic's theory of knowledge is worthless in dealing with what is 'for practical purposes' knowledge". (Cargile 1972, s. 232)

Analys

Cargile riktar sin kritik mot Ungers säkerhetsbegrepp och menar att man visst kan vara säker och även rättfärdigad att vara säker om det finns möjlighet att man hade fel. Alla de argument som Cargile använder mot Unger bottnar i distinktionen att de har olika uppfattningar om vad säkerhet innebär. Cargile ger dock inte något speciellt övertygade

argument till varför säkerhet inte är en absolut term, utan lämnar den väsentliga diskussionen med ett väldigt svagt argument.

Problemet med Cargiles exempel med mannen och kon är, att man skulle kunna använda flera olika absoluta termer i liknande exempel och få samma resultat. Om jag ser en yta ovanifrån och jag påstår att den är platt, vilket den visade sig verkligen inte att vara senare när jag såg den från sidan, kan jag nästa gång jag ska bedöma om en yta är platt eller inte, precis som mannen i sängen gjorde, göra en mer noggrann undersökning och kolla från sidan. Jag kan då säga att den är platt, även om den inte är absolut platt, och folk förstår vad jag menar.

På samma sätt har ordet platt en praktisk användning i ovanstående exempel liknande säker hade i Cargiles exempel. Om dessa exempel skall visa något är det att begreppen är absoluta termer och hur man endast kan komma nära dem, aldrig nå dem. Säkerhet är omöjlig att uppnå på grund av att man aldrig kan vara säker på något, för att det alltid finns möjliga scenarion som skulle visa att man hade fel. På samma sätt är det omöjligt att hitta en yta som är absolut platt på grund av att elektronskalen hos atomer inte är platta, kan inte en yta vara absolut platt. Man kan fortfarande ha praktisk användning av att använda sig av absoluta termer, vilket dessa exempel visar och Unger inte motsätter sig.

Om man ska tolka Cargile rätt gällande hans andra argument mot att säkerhet skulle vara en absolut term, är ens egna preferenser ett kriterium för vad som är en absolut term. Om jag inte alls tycker att den fysikaliska teorin, vilken använder vacuum som verktyg för teorin, har någon praktisk användning, skulle inte vacuum heller då klassas som någon absolut term. Samma sak kan sägas om alla absoluta termer. I Cargiles fall har teorin för skepticismen som Unger presenterar, där säkerhet har en väldigt väsentlig roll, ingen praktisk användning och därför är inte säkerhet någon absolut term. Men för någon som accepterar Ungers argument har teorin en väldigt stor praktisk användning och säkerhet kommer då ut som en absolut term. Det här kan omöjligt vara en giltig förklaring av vad absoluta termer är och inte är, för att det skulle leda till att varje enskild person har sitt egna förråd av absoluta termer.

8. Tre argument för skepticismen noggrant utredda

L. S. Carriers urskiljer i "Skepticism Made Certain" (1974) och "Skepticism Disarmed" (1983), tre argument för skepticismen, där två av dem är anknutna till Ungers argumentation. Det första argumentet för skepticismen visar Carrier på att en ekvivokation uppstår, medan i de två andra argumenten visar han på att de båda vilar på en princip vilken han kallar för Janusprincipen som i sin tur inte är hållbar.

Det första argumentet för skepticismen vilket Carrier presenterar, har utgångspunkt i Ungers försvar av skepticismen. Argumentet ser ut på följande sett:

P3. Om a vet att p , är a även säker att p .

P4. Om a är säker att p , finns det inte någon annan proposition som a kan vara mer säker på.

S3. Om a vet att p , finns det inte någon annan proposition som a kan vara mer säker på än p . (Carrier 1974, s. 145)

Carrier har framställt det här argumentet från Ungers olika antaganden, där första premissen kommer från Unger påstående att, om man vet något är man även säker att så är fallet. Den andra premissen kommer från Ungers antagande att säkerhet är en absolut term, vilket leder till att om man är säker på något kan man inte vara mer säker på något annat.

Den kritik Carrier riktar mot argumentet är att säkerhet har två olika betydelser i (P3) och (P4)/(S). I (P3) används säkerhet som ett sinnestillstånd, att man är säker, medan i (P4) och (S3) används säkerhet som den absoluta termen Unger påstår den att vara. Det är två olika säkerhetsbegrepp som används i de båda premisserna och därför följer inte (S3) ur premisserna vilket gör argumentet ogiltigt. (Carrier 1974, s. 145-147) (Carrier 1983, s. 112-114)

Det andra argumentet Carrier presenterar är ett mer klassiskt argument för skepticismen, där Ungers teori inte är inblandad. Argumentet lyder:

P5. Om a vet att p , vet även a att a inte har fel gällande p .

P6. a vet inte att a inte har fel gällande e (e står för ett godtyckligt empiriskt påstående).

S4. a vet inte att e . (Carrier 1974, s. 143)

Carrier visar hur (P6) i ovanstående argument är en sann premiss genom följande utredning: Om man accepterar den använda meningen hos kunskap "...knowledge, by definition, is incompatible with error" (Carrier 1974, s. 144), är det en omöjlighet för (P6) att vara en falsk premiss. Carrier hänvisar till Descartes onda demon och visar på att det är logiskt möjligt att den onda demonen styr över våra sinnen så länge våra sinnen fungerar som de gör. Han visar även på att det inte är möjligt att falsifiera (P6) på empiriska grunder, för att ett empiriskt bevis av att man vet att man inte har fel i frågan leder till en oändlig lång konjunktion. Den oändligt långa konjunktionen uppstår för att man blir tvungen att räkna upp alla de satser som man påstår sig veta att vara falska och man kan skapa oändligt många satser som personen i sin tur måste veta vara falska. (Carrier 1974, s. 143-144)

Det är den första premissen (P5) i argumentet som Carrier anser vara problematisk. Premissen vilar på en konjunktion mellan en princip, vilken Carrier kallar för Janusprincipen, och meningen hos kunskap. Det är när dessa två sammanfaller som (P5) börjar gälla. Janusprincipen ser ut på följande sätt: Om a vet att p , vet a allt som a vet

följer ur att a vet att p .⁶ (Carrier 1974, s. 140) T.ex. Om Kalle vet att Paris är Frankrikes huvudstad, så följer det av Janusprincipen att om Kalle vet att det följer av att han vet att Paris är Frankrikes huvudstad att han tror att Frankrike ligger i Europa så vet Kalle att han tror att Frankrike ligger i Europa.

Det är genom den här principen och meningen hos kunskap som gör (P5) möjlig. Om vi antar att Kalle, från ovan exempel, förstår språket kunskapsbegreppet är beskrivet i och förstår vad det innebär när man påstår sig veta något, följer det från Janusprincipen att allt Kalle vet följer ur att Kalle vet att Paris är Frankrikes huvudstad. På grund av att Kalle förstår vad som innebär med kunskap kombinerat med Janusprincipen, vet alltså Kalle att som följd av att han vet att Paris är Frankrikes huvudstad, vet han även att han inte kan ha fel i frågan på grund av att han vet att all kunskap han har följer ur hans kunskap att Paris är Frankrikes huvudstad. Man kan nu få ut; om Kalle vet att Paris är Frankrikes huvudstad, vet även Kalle att han inte har fel i frågan. Vi kan här se att satsen kommer som ut identisk med P5 vilket visar på att Janusprincipen och meningen hos kunskap ligger till grund för P5. (Carrier 1974, s. 144-145)

Det tredje slutgiltiga argumentet för skepticismen som Carrier presenterar visar på att (S3) följer ur (P5). Om någon vet något, följer det att personen även vet att den inte kan ha fel i frågan enligt (P5). Om nu det är fallet att a vet att p samt att a vet att a inte har fel gällande p , kan man dra slutsatsen att a inte kan vara mer säker på något annat påstående än vad a är gällande p . Därav följer även slutsatsen (S3) ur premissen (P5). (Carrier 1974, s. 146-147)

Vad Carrier har visat i de två senare argumenten är att de båda har premisser vilka vilar på att Janusprincipen är sann. Carrier väljer därför att försöka visa på att så inte är fallet, att Janusprincipen inte är sann, för att falsifiera de slutsatser man kan härleda ur de argumenten.

Janusprincipen visar sig vara falsk om man delar upp principen i de tre olika kunskaperna som man kan extrahera ur principen:

1. Kunskapen att p .
2. Kunskapen att en konditional vars antecedent uttrycker (1), är nödvändigt sann.
3. Kunskapen att konsekvensen av den här konditionalen är sann. (Carrier 1974, s. 148)

Om de här tre delarna verkligen är tre olika typer av kunskaper, representerar varje enskild del varsin existerande entitet. Redan Hume visade på att det inte kan finnas någon nödvändig koppling mellan separata existerande entiteter och därför kan inte Janusprincipen vara sann, utan det är möjligt för någon att ha den kunskap som beskrivs i (1) och (2), men inte ha den kunskap vilken (3) beskriver. Carrier visar det här med ett exempel där man skall föreställa sig en student som precis har skrivit ett prov. Studenten har (1) att han har kunskapen om något empiriskt faktum, samt att han har (2) att han vet om han har (1) kommer han att få alla rätt. Man kan dock föreställa sig att studenten inte har kunskapen från (3), att han inte vet om han har fått alla rätt på

---

⁶ $Kap \rightarrow (Ka(Kap \rightarrow q) \rightarrow Kaq)$

provet, för att han inte har fått provet rättat ännu. Carrier skriver att han har uteslutit att studenten har gissat och därför verkligen vet svaren på frågorna, men det som uppstår här är att (3) inte följer ur (1) och (2) ensamt, utan det behövs ytterligare en kunskap för att det skall hända:

4. Kunskapen att a vet att, a vet att p . (Carrier 1974, s. 148)

Det här skulle alltså leda till att studenten (1) vet svaren på frågorna, (2) att han vet att om han får alla rätt på provet får han full poäng, (4) att han vet att han vet svaren på alla frågorna samt (3) att han vet att han kommer att få alla rätt.⁷ Carrier har med det här exemplet visat på att de delar som bygger upp Janusprincipen inte är nödvändigt sammanhängande. Därför kan inte heller de två senare argumenten - vilka vilade på att Janusprincipen var sann för att premissen (P5) skulle komma ut som sann - vara sunda argument.

Analys

Carrier har i sina två artiklar visat på att tre argument för skepticismen, varav två är direkt kopplade till Ungers argument, inte är hållbara.

Mångtydigheten Carrier visar på är inte en speciellt välvillig analys av Ungers argument. Carrier målar upp ett eget argument, vilket man kan härleda ur allt Unger har skrivit, vilket han även påstår är Ungers argument. Men det Carrier har missat är att i Ungers originalargument använder han inte *säkerhet* utan *rättfärdigad att vara säker* vilket är två helt skilda tillstånd. Precis som Carrier skriver är säkerhet ett sinnestillstånd och om man använder säkerhet i argumentet kommer det inte ut som ett giltigt argument. Men om man använder sig av rättfärdigad till att vara säker, som Unger gjorde i sitt originalargument, stöter man inte på samma problem. Om Carrier hade diskuterat Ungers misstag rörande att blanda in säkerhet i hans teori istället för att endast hålla sig till rättfärdigandet av säkerhet, hade Carriers argument fått en väldig slagkraft. För det är ett av Ungers största misstag, att han inte håller sig till vad hans originalargument säger. Att man istället klampar ner på Ungers misstag utan att säga hur han kunde gjort det bättre, vilket inte är speciellt avancerad analys av Ungers argument, ser inte jag som speciellt givande.

Vidare till Carriers argument som visar att Janusprincipen inte är sann, därav är inte heller de två sista argumenten för skepticismen, vars premisser vilar på principen, sunda. Carrier har inte kommit med någon lösning på skepticisms tvivel, utan han har falsifierat de argument han har valt att analysera. Falsifieringen av Janusprincipen falsifierar inte kunskapsbegreppet, utan falsifierar endast att kunskapsbegreppet i kombination med Janusprincipen skulle leda en till en sund skeptisk slutsats. Kunskapsbegreppet utesluter fortfarande att man kan ha fel, vilket Carrier själv argumenterar för är en omöjlig slutsats att komma fram till. Carrier skriver sen att han vill överge det här kunskapsbegreppet och övergå till en mer avslappnad tolkning av

---

⁷ Argumentet vilar på att den tes, KK-tesen, som kan härledas ur Janusprincipen inte är sann. KK-tesen menar på följande; när man har kunskap har man även kunskap om att man har kunskapen. Om KK-tesen gäller, har inte exemplet ovan någon som helst inverkan. (Carrier 1974, s. 149) (Carrier 1974, s. 140-142)

kunskap (Carrier 1974, s. 150), men jag då undrar jag vad kunskap skulle innebära? Hur skulle kunskap skilja sig från en trosföreställning, om man inte alls vet att det man påstår sig veta verkligen är sant?

9. Vaga termer istället för absoluta termer

I sin artikel, "Unger's Defense of Skepticism: New Wine in Old Bottles" (1980), försöker Shane Andre visa på hur Ungers moderna försvar av skepticismen inte är hållbar. Han gör detta genom att angripa Ungers distinktion mellan absoluta termer och relativa termer och istället hänvisar till en "common sense" liknande lösning på problematiken med termer som Unger klassar som absoluta.

Unger skriver i "A Defense of Skepticism" (1971) att "In everyday affairs we often speak loosely, charitably, and casually; we tend to let what we say pass as being true." (s. 335) fast Andre menar på att det är motsatsen som gäller, att det är Unger som använder sig av felaktiga betydelser av det som han klassar som absoluta termer. (Andre 1982, s. 455-464) Unger rättfärdigar sitt påstående i boken, *Ignorance* (1975), genom att visa hur, när man lägger extra betoning på en absolut term, inte ändrar satsens mening, utan endast belyser satsens inkonsekvens; t.ex. satsen "ytan är platt, men inte absolut platt" är inkonsistent på grund av att även satsen "ytan är *verkligen* platt, men inte absolut platt" har samma mening som den första satsen och samtidigt belyser hur de två satserna inte är konsistenta. Med hjälp av det här exemplet visar Unger på att platt är en absolut term, att ordet endast kan betyda en sak; den absoluta meningen av ordet. (Ignorance 1975, s. 74-82)

Kritiken Andre kommer med riktas mot att exemplet inte fungerar. Han anser att två satser, där betoningen i den andra satsen skiljer sig från den första, visst kan ha olika mening. Han använder sig av ett exempel där satsen "var finns toaletten?" kan betyda fler saker beroende på kontext. Om man är på en fest och frågar värden var toaletten ligger, kommer man antagligen få beskrivningen till första bästa toalett, medan om man frågar en mäklare var toaletten finns i huset, lär mäklaren säga var alla toaletter finns, om det rör sig om fler än en toalett, i huset. (Andre 1982, s. 457-458) Det här falsifierar enligt Andre ett av Ungers argument för att ord som säker och platt vore absoluta termer, för att termernas mening kan variera med kontexten.

Han lägger även fram kritik mot, vilken Douven och Olders kritik av *An Argument for Skepticism* (1974) liknar, att om dessa satser inte skulle skilja sig åt, inte alls behöver betyda att originalsatsen är inkonsistent. Satserna kan fortfarande vara logiskt hållbara samtidigt som de är epistemologiskt ohållbara. En sats kan låta hur underlig som helst, men samtidigt vara logiskt hållbar. De visar med ett exempel där man själv kan säga "Han vet att p , men jag vet inte att p ", där satsen kommer ut som väldigt underlig fast samtidigt är det logiskt möjligt att satsen är sann. (Andre 1982, s. 459)

Andre fortsätter sedan med en mer generell kritik mot Ungers idéer rörande absoluta termer och relativa termer. Enligt Unger finns det endast en betydelse av att vara säker

och alla andra absoluta termer, det är när personen verkligen är absolut säker samt när någonting t.ex. är absolut platt. Det här leder till att när vi använder dessa termer i vårt vardagsspråk kommer de alltid ut som falska, eftersom någonting kan omöjligt vara absolut platt. Andre menar dock att de visst har en betydelse utöver endast den absoluta aspekten. Han vill istället klassa alla de termer som Unger klassar som absoluta termer som vaga termer. Vaga termer, skriver Andre, är termer som kan användas där det samtidigt kan finnas fall där det är självklart vad termens användningsområde är, samtidigt som det kan finnas oklara användningsområden för samma term. (Andre 1982, s. 460) Han ger som exempel orden flintskallig och medelålders. Dessa termer har sina klara användningsområden, när någon verkligen inte har hår på huvudet och när någon är medelålders, samt har oklara gränser för när termen inte längre är applicerbar. Någon kan t.ex. ha väldigt lite hår på huvudet samtidigt som personen kan klassas som flintskallig samt att det finns ingen bestämd ålder då man inte längre är medelålders, utan efter ett tag klassas man som gammal. Vi kan då se att termer, vilka har en absolut gräns åt ena hållet (t.ex. flintskallig), samtidigt kan ha en oklar gräns åt andra hållet. Det finns också termer där ingen av ändarna har en specifik gräns (t.ex. medelålders). Andre menar att Ungers absoluta termer kan sättas in i den grupp av vaga termer där ena änden har en absolut punkt, liknande flintskallig, för att dessa termer, som säkert och platt, har användningsområden utanför deras absoluta betydelse. (Andre 1982, s. 460-463)

Det är enligt Andre den kontext som termen används i som till stor del avgör vad som menas med termen. Andre visar med ett exempel där man ur ett geografiskt perspektiv använder platt i en helt annan betydelse från hur man använder platt i ett mer tekniskt perspektiv. Geologen skulle klassa ett fält platt endast om det är horisontellt, medan fysikern inte hade klassat det som platt om fältet faktiskt inte var platt. På samma sätt hade en geolog inte klassat ett fält som var platt, platt, om fältet inte låg horisontellt, fastän en fysiker skulle kunna klassa fältet som platt, om det var näst intill platt samt om det låg lodrätt. (Andre 1982, s. 462)

Samma sak gäller för säkerhet, att man kan vara säker till olika grader och därför kan det inte finnas en enskild betydelse av säkerhet. Man kan vara säker på att det ligger ett papper framför en, samtidigt som man kan vara säker, fast inte lika säker, på att det kommer ligga där om fem sekunder om man inte rör det. Här finns det också en oklar gräns, liknande flintskallig, när jag är mer eller mindre säker. Jag kommer troligtvis inte känna mig säker på att pappret kommer ligga kvar på samma ställe om tio år. Var någonstans på en tidslinje kan man dra en gräns och säga att man inte längre är säker? Det är omöjligt och därför faller säkerhet under klassen vaga term. (Andre 1982, s. 463) På grund av att säkerhet kan användas med olika betydelser beroende av kontext, anser Andre att Ungers teori faller på grund av att han använder säkerhet som en absolut term.

Nästa fråga som uppstår är om det samma gäller för termen "veta". Är det möjligt att ha olika grader av vetande? Om man har uppfattningen att kunskap är en nödvändig komponent för säkerhet och rättfärdigar idén genom att satsen "Jag vet verkligen att det regnar ute, men är inte absolut säker" skulle vara inkonsistent, anser Andre faller på grund av hans tidigare argument mot påståendet. Därför blir frågan irrelevant om inte

premiss 1 i Ungers Argument är sann. (Andre 1982, s. 464) Andre menar alltså att det först och främst är upp till Unger att rättfärdiga sin första premiss, att säkerhet innebär att man har kunskap.

Analys

Andre lägger stor vikt vid att kontexten, i de sammanhang man använder de absoluta termerna, spelar väldigt stor roll för deras betydelse. Han presenterar även en ny grupp av termer, vaga termer, där även de absoluta termerna kan placeras inom.

Hela Andres diskussion kretsar runt en fråga, vad är det som bestämmer en terms mening? Är det hur vi använder termen som avgör termens mening eller finns det en "sann" mening av termen som man använder inom t.ex. filosofin, och sedan en lösare mening som man använder till vardags? Unger talar för den andra, att det finns en "sann" mening, medan att vi samtidigt kan ha en praktisk användning av termen när vi använder oss av vårt mer avslappnade vardagsspråk. Andre menar dock att det finns fler korrekta användningar av termer och det är endast hur de används i alla olika sammanhang som avgör vilken mening som är korrekt.

Om jag måste välja sida, skulle jag ställa mig bakom Unger i den här frågan. Många ord kan förändras med tiden, men absoluta termer ser jag inte vara öppna för någon annan mening än deras absoluta mening. De kan finnas en praktisk användning i att använda de absoluta termerna i deras icke korrekta mening, men det förändrar inte ordets verkliga betydelse. Jag kan påstå mig veta att det står ett glas vatten på bordet framför mig och folk runt om mig kommer förstå vad jag menar, men jag skulle inte hålla kvar vid att jag vet det om det är en kunskapsteoretisk diskussion som pågår.

Med den här analysen fungerar inte Andres teori rörande vaga termer, för den accepterar även att den vardagliga användningen av absoluta termer är korrekta. De har inte bara en praktisk användning, utan de används även korrekt. Det finns då ingen skillnad på *att veta* och *att tro*, vilket inte är korrekt enligt mig. Man måste skilja på de två begreppen för de är väsentliga för vårt språk. Man tror när man inte vet, och man vet när man ens trosföreställning är rättfärdigad och även visat sig vara sann. Två skilda saker som man inte kan skilja på enligt Andres teori.

10. Kontext avgör termers mening

I Gerald W. Barnes korta artikel, "Unger's Defense of Skepticism" (1973), riktar han kritik mot Ungers användning av absoluta termer och relativa termer och hur Unger inte har räknat med olika kontexters inflytanden över termers innebörd.

Barnes visar med ett exempel där en vanlig man skall försöka laga sin spis. Om någon skulle fråga honom om han var osäker på om han verkligen försökte laga sin spis, skulle han inte påstå sig vara osäker, utan säker. Personen skulle nog inte heller känna någon ånger med att säga att det inte finns det minsta tvivel inom honom om han är säker eller

inte. (Barnes 1973, s. 121) Poängen Barnes gör med det här argumentet är att innebörden av de termer som Unger använder som absoluta termer och relativa termer, kan fungera som Unger påstår att de gör om man har ett filosofiskt perspektiv på frågan, medan personer som inte har kunskap om skepticism och relativa termer kontra absoluta termer, har orden en helt annan innebörd. Frågan som uppstår då är vilken mening av orden som är den rätta.

Unger går inte direkt in på frågan vilken beteckning som är den "sanna" beteckningen hos ord, utan utgår från att det är den filosofiska betydelsen som är den sanna. Det leder till att ett ord inte kan betyda olika saker beroende av kontexten, vilket Barnes inte håller med om. Det går inte att förneka att det finns någon egenskap som t.ex. en tennisplan och en plan yta på en polerad diamant delar. Vi ser båda som platta, i vår vardagliga användning av "platt", men platt har olika innebörd i dessa två fall. I det ena fallet med en platt yta på en diamant, är den mycket närmare absolut platt än vad en tennisplan är. Det finns alltså olika betydelser av ordet platt som skiljs åt efter hur nära platt någonting är. (Barnes 1973, s. 121-123)

Analys

Det här bottenar i samma diskussion som dök upp i Andres text, vad som avgör termers mening. Det finns därför inte något mer att tillägga, utan se analysen av Shane Andres text.

11. Sammanfattning och analys av Ungers argument

I den här uppsatsen har jag presenterat Peter Ungers kontroversiella ståndpunkt där han försvarar en universell skepticism. Han rättfärdigar sin tes genom att hänvisa till säkerhet som en absolut term och att säkerhet alltid leder till dogmatism, vilket leder till att det aldrig är rättfärdigat att vara säker. Slutsatsen Unger drar är att kunskap är omöjligt att uppnå. Stora delar av kritiken som jag har presenterat, kretsar runt att författarna har andra uppfattningar om termers innebörd än vad Unger har. Många av kritikerna som t.ex. Gerald W. Barnes, Shane Andre och James Cargile, hänvisar till en lösning där man använder sig av sunda förnufts synsätt på hur man avgör termers innebörd, termer har olika mening beroende på vilken kontext de används i. Medan annan kritik, Shane Andres samt Olders och Douvens kritik, riktas mot Ungers användning av säkerhet, att han antar att om man vet är man även säker och att säkerhet skulle leda en till dogmatism. Kritik riktas även mot att Unger använder sig av sinnessillståndet *att vara säker* och inte håller sig endast till rättfärdigandet av *att vara säker*, vilket leder till att en ekvivokation uppstår i hans argument, samt gör att Unger argument inte är giltigt, vilket L. S. Carriers och Douven & Olders kritik handlar om.

Den kritik mot Unger vilken jag tycker är berättigad är dels kritiken framförd av Black och dels Olders och Douvens kritik. Blacks kritik mot Ungers modifikation av originalpremisserna är fullt relevant, det som dock är synd är att det är en irrelevant diskussion gällande Ungers huvudtes. Jag ställer mig även bakom Olders och Douvens

kritik mot Ungers första (P1) samt andra premiss (P2). De visar på att Unger är själv dogmatisk i frågan om dogmatism kan hjälpa en att nå fler sanna och färre falska trosföreställningar samt visar på hur Ungers argument kommer ut som ogiltigt på grund av att han inte håller isär *rättfärdigande att vara säker* och *att vara säker*.

Analys av Ungers argument

Jag tycker det är väldigt kul att det finns någon som har försvararat skepticismen på senare dagar, att man inte bara hänvisar till Descartes och de gamla grekerna, men jag är inte helt nöjd med Ungers genomförande. Det saknas starka argument för (P1), (P2) är en falsk premiss och Unger gör alldeles för drastiska antaganden gällande säkerhet.

Unger rättfärdigar P1 genom att visa hur satser som "Jag vet verkligen att det regnar ute, fast jag är inte absolut säker" låter underliga på grund av att de är inkonsistenta. Han går aldrig in på varför de är inkonsistenta mer än att säga att om man vet något är man även säker, vilket endast leder till ett cirkelargument samt öppnar upp för en väldigt massa kritik på grund av att han inte skiljer på *att vara rättfärdigad att vara säker* och *att vara säker*. Cirkelargumentet uppstår när han ska rättfärdiga P1 genom att hänvisa till att satser som den ovan är inkonsistenta, vilket han i sin tur rättfärdigar genom att hänvisa till P1. För att Ungers argument skall bli hållbarare måste han ge starkare argument för P1.

Det som gör P2 till en falsk premiss är att Unger själv är dogmatisk i frågan om man någonsin kan vara rättfärdigad till att vara säker. Douven och Olders visar hur Unger utesluter att dogmatism kan vara till ens hjälp att uppnå fler sanna och färre falska trosföreställningar, vilket visar på att man inte alls även kan stänga dörren för dogmatism. Det är logiskt möjligt att, med hjälp av dogmatism få fler sanna och färre falska trosföreställningar, men den möjligheten stänger Unger ute med hans andra premiss. Dock ser jag det som väldigt osannolikt att dogmatism skulle hjälpa en i ens kunskapsteoretiska mål, men det är fortfarande en möjlighet vilken Unger inte är rättfärdigad att utesluta.

Som Douven och Olders observerar, blandar Unger in sinnessillståndet *att vara säker* istället för att endast hålla sig till *rättfärdigad av att vara säker*. Det här misstaget öppnar upp för väldigt mycket kritik vilket vi kan se. Det är ett onödigt tillägg i Ungers teori som inte ger någon som helst styrka till hans teori. Det är väldigt synd tycker jag, att han blandar in sinnessillståndet och inte håller sig till rättfärdigandet, för många av kritikerna riktade in sig på den punkten. Just den punkten är helt irrelevant för hans teori, och därför slösar kritikerna och Unger själv tid på att diskutera den frågan. Den är irrelevant, för att teorin hade varit minst lika stark utan det tillägget, om inte starkare.

Nästa fundering jag har rörande Ungers teori är vad den tillför till försvarandet av skepticismen. När det redan finns idéer som belyser skepticisomens relevans, som t.ex. Descartes onda demon, "Brains in a vat" och andra motsvarande Matrixexempel, tycker inte jag att Ungers idéer tillför speciellt mycket. De tillför inte mycket på grund av det blir en mer tvärvetenskaplig fråga där språkfilosofin får en väldigt stor roll. För att man ska kunna komma till någon slutsats rörande Ungers teori, måste man även ha en

Sam Kuritzén
FTEK01
HT 2013
Lunds Universitet

bestämd uppfattning inom en av de mest fundamentala frågor hos språkfilosofin, vad som avgör en terms mening. Det som gör de klassiska skeptiska exemplen så starka är att inget mer behövs för att förstå t.ex. Descartes onda demon, än att vi är beroende av våra sinnen för att få in kunskap om yttvärlden vilket begränsar oss endast till kunskap om hur tinget visar sig för oss och inte kunskapen om tinget i sig. Det här öppnar upp för att tinget i sig inte alls är som vi tror att det är.

Det gör det inte lättare för Ungers teori när varken den första premissen är tillräckligt rättfärdigad samt att den andra premissen är falsk. Ungers slutsats gäller fortfarande, att man aldrig kan veta något, men inte som en följd av hans två premisser, utan som en följd av det klassiska skeptiska tvivlet.

12. Referenser

Unger, Peter, "An Argument for Skepticism", *Philosophic Exchange: Annual Proceedings* vol. 1, sommaren 1974, s. 131-155

Unger, Peter, "A Defence of Skepticism" *Knowledge – Reading in contemporary epistemology* 2009, s. 324-338. Red. Bernecker, Sven och Dretske, Fred. Ursprungligen publicerad i *Philosophical Review* v. 80 (1971), s. 198-219.

Unger, Peter, "Ignorance: A Case for Skepticism" 1975, Oxford, Oxford University Press

Douven, Igor och Olders, Diederik. "Unger's Argument for Skepticism Revisited", *Theoria* 2008, vol. 74, s. 239-250

Black, Max. "An Immoderate Skepticism: Some Comments on Professor Unger's Paper", *Philosophic Exchange: Annual Proceedings*, sommaren 1974, s. 157-159.

Cargile, James, "In Reply to a Defense of Skepticism" *The Philosophical Review*, vol. 81 1972, s. 229-236

Carrier, L. S. "Skepticism made Certain" *The Journal of Philosophy*, vol. 71, No. 5, 1974, s. 140-150

Carrier, L. S. "Skepticism Disarmed" *Canadian Journal of Philosophy*, mars 1983, no. 1, vol. 13, s. 107-114

Barnes, Gerald W. "Unger's Defense of Skepticism" *Philosophical Studies: An International Journal for Philosophy in the Analytic Tradition*, vol. 24, s. 119-124, 1973

Andre, Shane. "Unger's Defense of Skepticism: New Wine in Old Bottles" *Canadian Journal of Philosophy*, vol. 12, September 1982, sid. 453-463.

Dicker, Georges. "Certainty Without Dogmatism: A Reply to Unger's 'An Argument for Skepticism'" *Philosophic Exchange: Annual Proceedings*, vol. 1, sid. 161-170, 1974.